

Den mytiske målmand – anden del

I sidste uge forlod vi målmanden med en vaskeægte cliffhanger – hvem af de 11 spillere er det overhovedet, som har lov til at tage med hænder ?

Det er den spiller, som har målmandstrøjen på - den trøje, som i parentes bemærket skal adskille sig fra alle andre spilleres, helst også den anden målmands, samt dommerens. Og for at udvide parentesen: hvorfor i alverden er målmandstrøjefabrikanter så fantasiløse, hvad angår farver ? Jeg møder det på egen krop fra tid til anden - senest hvor jeg til en kamp i udlandet stod med et hold, som fra sponsoren kun have fået grøn og sort målmandstrøje. Lidt noget bras, når hjemmeholdet nu var grønne og sorte. Til overflod havde den udstyrsansvarlige kun taget den sorte med. Nå, vi overlevede incl. et besøg hos den lokale sportsforretning. Men generelt er det ofte et problem, at der ikke er farver nok til rådighed, når vi skal have begge hold, begge målmande, dommerne, opvarmningsveste for begge hold, bolddrenge og fotografer med i spil. Her er der virkelig brug for det pragmatiske felt i hjernen, hvis vi overhovedet skal kunne spille fodbold.

At rettighederne følger trøjen, betyder også, at det selv ved et ulovligt målmandsskift (lovligt sker det under en standsning i spillet, dommeren skal have besked, og trøjen skal skifte ejermand) er ham med trøjen, der må tage med hænder. Man kan stadig engang imellem ved teoriافتener få dommere til at dømme straffespark, hvis målmand og markspiller har byttet plads i smug, og den nye målmand tager bolden med hænderne. Den rigtige løsning er at lade spillet fortsætte og uddele to advarsler til synderne, når bolden er ude af spil næste gang. Og sådan har det været de sidste 50 år. Men det er ikke nået helt ud i krogen. Eller også er det bare et af de utallige eksempler på det, som man tror man ved, når man nu har spillet (eller set) fodbold længe---

Nogle kan nok huske, hvordan en tilbagelægning til målmanden i tidligere tider blev samlet op i hænderne, og målmanden kunne tilbringe oceaner af tid med bolden, så længe han sørgede for ikke at bevæge sig over fire skridt med den. Er man over 30, har man i hvert fald muligheden. For det var i 1992, at det blev strafbart for målmanden at røre en bold med hænderne, som forsætligt var sparket til ham af en medspiller. EM-finalen mellem Danmark og Tyskland var den sidste betydende europæiske kamp, som blev spillet med de 'gamle' regler. Revolutionerende var det, og dommedagsprofeterne var hurtigt fremme.

Det centrale i reglen er ordene *rører, forsætligt og sparket*. 'Rører' betyder, at målmandens berøring ikke engang behøver at være med vilje. Ordet 'sparket' kan godt drille lidt, men fodboldloven definerer et spark som noget, man gør med foden eller til nød den allernederste del af benet. Det betyder, at for at reglen overhovedet kan komme i spil, skal medspillerens berøring være foretaget med foden. Det udelukker - ud over de mere selvfølgelige tilfælde med hoved og bryst - også dem, hvor bolden sendes mod målmanden med f.eks. lår, knæ, skinneben osv. Tanken bag reglen er, at sådan en aflevering vil få en mere tilfældig retning end den målrettede aflevering med foden, og så er forsætligheden næppe så stor fra angriberens side.

Det bringer os direkte over i det tredje kodeord 'forsætligt'. Det skal altså godtgøres, at forsvarerens hensigt virkelig var at spille målmanden. En angriber har bolden og tackles

korrekt af en forsvarer, hvis primære interesse er at få bolden væk fra angriberens fødder. At bolden så efterfølgende tager retning mod målmanden, gør ikke handlingen strafbar, hvis målmanden rører bolden med hænderne. Eller forsvareren, som vil sparke bolden væk, men rammer den så jammerlig skævt, at den lander hos målmanden. Vi kører videre, for der er ikke nogen forseelse.

Tilbage til dommedagsprofeterne. For hvad kom der egentlig ud af denne regelændring ? Først og fremmest mere effektiv spilletid og mere flydende og underholdende spil. Faktisk var det så stor en succes, at reglen få år senere blev udvidet til, at målmanden heller ikke måtte tage et indkast fra en medspiller fra hænderne. Og der blev udviklet en helt ny målmandsrace, som nu ikke blot kunne klare sig ved at være fremragende med hænderne, men også kunne spille fodbold med fødderne

Tager jeg perspektiv-brillerne på, er dette den regelændring de seneste 50+ år, som har betydet mest for fodboldspillet. Som antydte lå krudtrøgen ret så lavt herhjemme i optaktsfasen, og der var god gang i telefon, telefax og breve (mails var ikke rigtig på mode endnu i 1992), men det var intet imod, hvad der skete andre steder. Reglen blev indført relativt brat, og det betød, at der ikke var mulighed for at afstemme fortolkningerne.

På de britiske øer skete der sjove ting de første to runder, hvor stort set enhver hands fra målmandens side på en bold, som var sparket af en medspiller, blev straffet. I Tyskland kom der allerede i 1. runde i 2. Bundesliga en situation, hvor et par forsvarere gjorde grin med borgermusikken ved at lade forsvarer-1 med foden løfte bolden op til forsvarer-2, som med låret sendte bolden tilbage til målmanden. Det sendte FIFA i tænkeboksen, før det blev takseret til usportslig opførsel (og advarsel), uanset hvad målmanden gjorde - hvilket så gav lidt ekstraarbejde til alle os andre. Men efter en måneds tid havde alle fundet et fornuftigt leje - og vi havde en regel, som gjorde fodbold mere underholdende (ikke nødvendigvis for målmandene). Omgåelsen af reglen - og vi taler altså om den virkelig ekstremt unaturlige spillemåde - ser man så godt som aldrig mere. Men så dukkede det alligevel op for få år siden i en Ligue 1 kamp, hvor en forsvarer syntes, at det var morsomt at lægge sig ned på jorden og heade en trillende bold ind til målmanden. Det morsomme hørte op, da han fik sin advarsel (under et vist postyr) - og tænker vi på spillets ånd, er det oplagt, at vi nu var til cirkus snarere end fodbold.

Når målmanden nu har sikret sig bolden, hvor længe må han så muntre sig med den ? Alle instruktørers mareridt var den forkætrede skridt-regel, som dels var djævelsk svær at forklare, dels åbenlyst sjældent blev overholdt i praksis. Den regel kunne jeg bore længe i: fra de tider, hvor det blot var fire skridt ad gangen, og hvor en ny portion skridt kunne opnås ved, at målmanden slog bolden i jorden. Over dengang, hvor det var fire skridt i alt, men de dog måtte deles i flere portioner - til det tidspunkt, hvor det var fire skridt uden mulighed for deling, før en anden spiller havde rørt bolden (og hvis en medspiller, så endda uden for straffesparksfeltet).

I 2000 blev alt dette erstattet af en seks sekunders-regel, og det var vi alle meget glade for (målmandene formentlig undtaget). Målmanden må have bolden under kontrol i seks sekunder, inden han frigør den til spil - og når han har gjort det, må han ikke røre den med hænderne igen, før den har rørt en anden spiller. De seks sekunder tæller fra det øjeblik, hvor

målmanden efter dommerens skøn er i stand til at skille sig af med bolden. Så selv om målmanden har reddet bolden i en mudderpøl ude ved den ene målstang, 'tæller' man først, når han er kommet på benene igen. Det er ikke en stopursregel, men en praktisk foranstaltning, der skal sikre en hurtig igangsættelse. Så dommeren bestemmer, hvornår der er gået seks sekunder - som han bestemmer så meget andet. Også her forudså nogle mennesker problemer. Hvad skulle den stakkels dommer gøre, hvis en hel endetribune lagde pres på ham ved at tælle højt, hver gang målmanden greb bolden? Men målmanden kunne jo nok også høre det, så han ville sikkert skille sig af med bolden på slaget seks for ikke at løbe nogen risiko. Det blev aldrig et problem. At seks sekunder så kan være meeeget lange, er en anden historie - men det kræver nok en større kulturændring.

Sekund-reglen er den ene side af sagen. Den anden side er, at ingen må forhindre målmanden i at skille sig af med bolden. Han må ikke angribes med skulderen (direkte frispark), og ellers indirekte frispark for andre raffinerede forsøg på at få bolden fra ham, f.eks. ved at heade den eller sparke til den, også når han har kastet bolden lidt frem i luften foran sig som et naturligt led i at sparke den ud. Romantikere kan hævde, at det fratager kunstnerne nogle rettigheder. Der var vitterlig spillere, som kunne heade bolden fra målmanden eller prikke den fra ham ved et udspark, uden at det blev til farligt spil. Og kors, hvor blev der ballade, når der dengang - fuldt korrekt - blev dømt mål.

Så mangler jeg vist kun at minde om, at målmanden i relation til farligt spil ikke har nogen som helst specielle rettigheder: den målmand, som kaster sig vildt ud i en høj bold med begge næver forrest eller går op i en luftduel med knæet højt løftet 'for at beskytte sig' bærer selv risikoen og straffen, hvis det går galt over for en modspiller. Og hvis nogen skulle sige, at det bliver jo yderst sjældent dømt, er jeg desværre meget enig. En læser har siden sidste uge endda undret sig over, at jeg ikke gik ind på målmandens beskyttelse ved netop denne type hændelser. Jo, men der er ikke nogen speciel beskyttelse, så der er ikke rigtig noget at skrive om. Og beskyttelse må vel gå på forseelser mod målmanden - og ikke den anden vej rundt.